

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ: RDG4730035

ชื่อโครงการ: ฐานการจัดการความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมีระยะที่ 2

ชื่อนักวิจัย: รศ. ดร. วราพรรณ ด่านอุตรา และ คณะ
หน่วยข้อเสนอเทคโนโลยีอันตรายและความปลอดภัย
ศูนย์ความเป็นเลิศแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและของเสียอันตราย

e-mail address: รศ. ดร. วราพรรณ ด่านอุตรา <dvarapan@chula.ac.th>

ระยะเวลาโครงการ: 1 กันยายน 2547 - พฤศจิกายน 2550

การดำเนินงานฐานการจัดการความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมีระยะที่ 2 ใช้กลไกหลัก 3 ประการคือ การพัฒนาให้เกิดฐานการจัดการความรู้ (Knowledge Platform) ร่วมกับการดำเนินงานวิจัย (Research) และสังเคราะห์ประเด็นความรู้ที่เกิดจากงานวิจัยเพื่อระดมข้อคิดเห็นในเวทีสาธารณะ (Public Forum) โดยมีเป้าหมายเพื่อเป็นแหล่งอ้างอิงและเผยแพร่ข้อมูลความรู้ด้านสารเคมีสู่ภาคส่วนต่างๆ รวมทั้งประสานและพัฒนางานวิจัยแบบมีส่วนร่วมด้านการจัดการสารเคมีของประเทศ ผลการดำเนินงานด้วยกลไกดังกล่าวทำให้เกิดผลงานที่สำคัญหลายด้านคือ

1. การรวบรวม จัดประเภท และการสังเคราะห์ข้อมูล

การจัดทำฐานข้อมูลอ้างอิงบัญชีวัตถุอันตรายของประเทศไทยให้ทันสมัย นอกจากนี้แล้วยังพัฒนาฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องอีก 5 ฐาน คือ 1) ฐานข้อมูลรหัสอ้างอิงสากลของสารเคมี 2) ฐานข้อมูลความปลอดภัยของสารเคมี (MSDS) และคำแนะนำความปลอดภัย (SG) 3) ฐานข้อมูลสารเคมีที่อาจเข้าข่ายถูกควบคุมตามระเบียบว่าด้วยสารเคมี (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals; REACH) ของสหภาพยุโรป 4) ฐานข้อมูลทะเบียนผลิตภัณฑ์ของกรมวิชาการเกษตรและสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และ 5) ฐานข้อมูลสถิติปริมาณการนำเข้าเคมีภัณฑ์จากกรมศุลกากร และขยายศักยภาพการให้บริการสืบค้นได้รวดเร็วขึ้นโดยการสร้างเป็นเครือข่ายฐานข้อมูล

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้

การเผยแพร่ฐานข้อมูล ข้อความรู้อ่างอิงต่างๆ ดำเนินงานผ่านเว็บไซต์ www.chemtrack.org , <http://siweb.dss.go.th/reach> และ www.modern-planet.com/kids และมีการติดตามผลโดยเก็บสถิติการเข้าใช้บริการในส่วนต่างๆ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่นๆ คือ การจัดเสวนา โดยทำเป็นโครงการเรียนรู้ร่วมกันเรื่อง REACH ระเบียบสารเคมีของสหภาพยุโรป และการจัดเวทีสาธารณะ เพื่อระดมข้อคิดเห็นจากทุกภาคส่วนในการรวบรวมและสังเคราะห์ข้อเสนอแนะในประเด็นสำคัญด้านการจัดการสารเคมีของประเทศไทย

3. งานวิจัย

พัฒนาโครงการวิจัยเรื่องโครงการพัฒนารอบนโยบายการเพิ่มศักยภาพห้องปฏิบัติการวิเคราะห์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคอุตสาหกรรมของประเทศไทยในการรับผลกระทบจากการประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยสารเคมี (REACH) ของสหภาพยุโรป

ข้อเสนอแนะ:

1. ข้อจำกัดที่สำคัญในการจัดทำฐานข้อมูลคือการทำให้ฐานข้อมูลทันสมัย โดยเฉพาะในกรณีของแหล่งข้อมูลส่วนใหญ่ที่นำมาใช้สังเคราะห์ วิเคราะห์เพื่อใช้ประโยชน์นั้นเป็นของหน่วยงานอื่น การทำให้ฐานข้อมูลที่ได้รับมาทันสมัยจึงต้องได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานเจ้าของฐานข้อมูล ซึ่งควรดำเนินการให้มีการทำความตกลงประสานงานระดับหน่วยงาน นอกจากนี้ควรเพิ่มการสังเคราะห์ข้อมูลในประเด็นที่สังคมควรเฝ้าระวังทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น

2. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งดำเนินการผ่านเว็บไซต์ จะต้องมีผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านในการผลิตเนื้อหาสาระหรือแหล่งความรู้ มีการปรับปรุงข้อมูลให้ทันสมัย และนำเสนอในรูปแบบที่น่าสนใจ

3. พัฒนารูปแบบการนำเสนอสาระที่ได้จากเวทีการประชุม เผยแพร่ผ่านสื่อทุกรูปแบบ องค์กรที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลด้านความปลอดภัยของประเทศ องค์กรและหน่วยงานที่ทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภค เพื่อสร้างกระแสการตื่นตัวในการติดตามตรวจสอบการดำเนินงานด้านความปลอดภัยของหน่วยงานรัฐ หรือภาคส่วนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

4. ขยายกรอบงานวิจัยจากที่มุ่งเน้นให้ผลงานวิจัยถูกนำไปใช้ปฏิบัติจริงโดยร่วมมือกับหน่วยงานราชการที่กำกับดูแลสารเคมีเป็นหลัก ส่งงานวิจัยที่ส่งเสริมศักยภาพภาคประชาสังคม เยาวชน ผู้บริโภค หรือผู้ใช้งาน ในการปกป้องดูแลสังคมและตนเองด้านความปลอดภัยสารเคมีได้อย่างเหมาะสม

คำหลัก: ฐานข้อมูลสารเคมี การนำเข้าเคมีภัณฑ์อันตราย ความปลอดภัยของสารเคมี การเฝ้าระวังสารเคมี